

ОСНОВНІ ШЛЯХИ ЗБІЛЬШЕННЯ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ М'ЯСОПРОДУКТОВОГО ПІДКОМПЛЕКСУ

Н.О.Корнєва, аспірант

Миколаївський державний аграрний університет

У статті розглянуто проблеми задоволення потреб населення м'ясною продукцією в регіонах і формування регіонального м'ясопродуктового підкомплексу Миколаївської області в умовах переходу до ринкової економіки.

В статье рассмотрены проблемы удовлетворения потребностей населения мясной продукцией в регионе и формирование регионального мясопродуктового подкомплекса Николаевской области в условиях перехода к рыночной экономике.

М'ясопродуктовий підкомплекс — це один із найпотужніших спеціалізованих комплексів. Його формування зумовлено високоінтенсивним розвитком тваринництва, досить значною щільністю м'ясного скотарства, свинарства, вівчарства і птахівництва, високим рівнем розвитку м'ясо-переробної промисловості та обслуговуючих галузей в економічних районах і областях. Виробництво м'яса та м'ясопродуктів — один із важливих напрямів спеціалізації агропромислового комплексу України, що визначає його участь у суспільному і територіальному поділі праці.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями.

Головні проблеми м'ясопродуктового підкомплексу — це дуже великі деструктивні зміни в його розвитку. Насамперед потрібно назвати великі диспропорції між виробничими потужностями переробних підприємств і наявними сировинними ресурсами, між розвитком тваринництва і кормовиробництва. Отже, головним у розвитку м'ясопродуктового підкомплексу повинно бути збалансування усіх його галузей і складових частин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням проблем з питань формування регіонального м'ясопродуктового підкомплексу займалися багато дослідників.

Так, прогнозуючи розвиток м'ясопродуктового підкомплексу на перспективу, О.В.Мазуренко передбачає, що розвивати переробку худоби та птиці сільськогосподарськими підприємствами слід у крупних розмірах — у межах 10 тис. ц і більше живої ваги за рік. Для цього слід формувати власні м'ясопереробні підприємства [4].

На думку М.В.Місюк, ринок м'яса і м'ясопродуктів в регіоні доцільно формувати на міжгалузевій корпоративній основі, де б різні ланки підприємницьких структур на відповідних рівнях їх функціонування шляхом прогнозування та консультаційно-дорадчої роботи формували потоки потрібної продукції по каналах ефективного бізнесу [5].

О.А.Галич вважає, що м'ясо-молочний продуктовий підкомплекс вимагає системних зусиль щодо його адаптації до ринкових відносин на основі оптимізації структури виробництва, зниження питомих витрат виробничих ресурсів, постійного моніторингу вимог ринку до якості та асортименту м'ясо-молочної продукції, вдосконалення економіко-організаційної структури аграрних підприємств, забезпечення паритетних взаємовідносин між різними сферами м'ясо-молочного продуктового підкомплексу, промисловістю та аграрним сектором економіки [3].

Метою нашого дослідження є аналіз та вивчення проблеми задоволення потреб населення м'ясною продукцією к регіонах і формування регіонального м'ясопродуктового підкомплексу Миколаївської області в умовах переходу до ринкової економіки.

Викладення основного матеріалу. Основою розвитку м'ясопродуктового підкомплексу є скотарство і свинарство, значно менше — вівчарство і птахівництво. Свинарство — найбільш скороспіла і високоефективна галузь тваринництва. Воно дуже добре оплачує корм і дає найсмачніше та висококалорійне м'ясо. В минулому дуже розвинене свинарство, особливо у Вінницькій, Полтавській, Черкаській, Запорізькій, Миколаївській та Херсонській областях, у приміських зонах Києва, Харкова, Одеси і Львова, поступово занепадає. М'ясна промисловість щоразу більше не додержує свинини.

Частку кожного виду м'яса у загальній структурі виробництва

м'яса по Миколаївщині за 1990 р. та 2005 рік наглядно видно з графіків, що представлені на рис. 1. Найбільшу питому вагу має яловичина 48,2%, частка свинини становить –48,2%, м'яса птиці –10,7%, решту баранина та інші види м'яса. Це пов'язано із суттєвим зменшенням випуску м'яса його найбільшими виробниками.

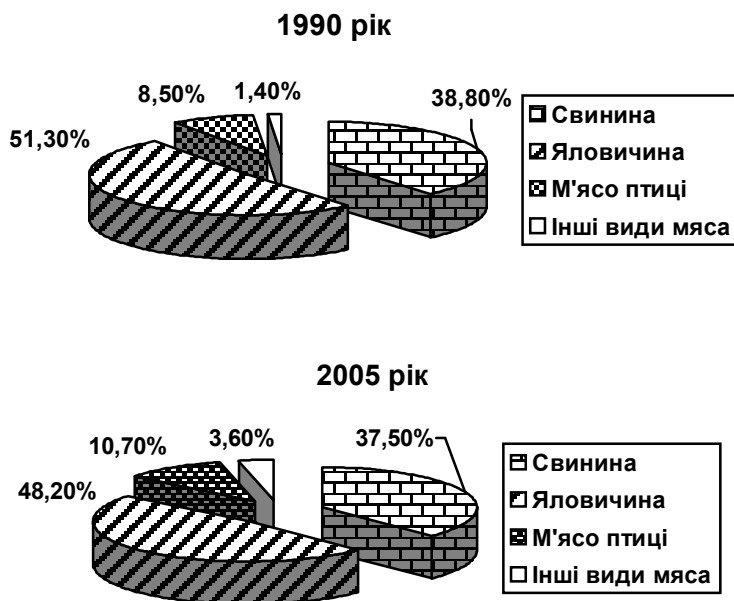

Рис.1. Структура виробництва м'яса за видами у всіх категоріях господарств Миколаївської області

Протягом останніх дев'яти років, виробництво м'яса в Україні зменшилось у 8-12 разів. Сьогодні воно значно менше від рівня 1960-1965 років, якщо така тенденція спаду виробництва продукції продовжуватиметься надалі, то населенню України загрожує значне недоїдання м'яса і м'ясопродуктів.

Аналогічна тенденція зафіксована й у Миколаївській області. Всього у 2005 р. м'яса вироблено 28500 т (у 5 разів), у тому

числі: яловичини — 15507 т (у 4 рази), баранини — 200т (у 7 разів), свинини — 8838 (у 7 разів), м'яса птиці — 3200 т (у 9 разів) менше порівняно з 1990 р. [2].

Виробництво м'яса на душу населення в Україні за 2005 р. становить 28,9 кг м'яса у забійній вазі, що нижче світового показника (36,6 кг), а порівняно з іншими країнами світу менше у декілька разів. Наприклад, у Франції його виробляють 111,0 кг, в Угорщині — 110,1, у США — 130,5, Бельгії — 164,8, Нідерландах — 189,6, а в Данії — 377,4 кг [1].

Зменшення виробництва м'яса і м'ясопродуктів позбавляє населення найцінніших продуктів харчування, а від того значно залежить демографічна ситуація, добробут населення, тривалість його життя, міцність здоров'я, працездатність та рівень загального професійного розвитку. М'ясо і м'ясопродукти — це найбільш висококалорійні продукти харчування. Завдяки їм людина більше ніж на 30 % задовольняє свої потреби в калоріях. Для повноцінного харчування людина повинна споживати щоденно мінімум 100 г білка, у тому числі 70 г тваринного походження. Тому в багатьох країнах споживання м'яса на душу населення досить високе. Наприклад, у середньому в Європі воно становить 83,5 кг, в тому числі в Австрії — 108 кг, Бельгії — 120, в інших країнах 85-100 кг. У Миколаївській області виробництво продукції тваринництва на одну особу у 2004 р. складало 23,08 кг, що становить 52,4% в порівнянні з 1995 р.

Тваринницьку продукцію заготовляє і переробляє м'ясна промисловість. Сьогодні вона працює на застарілому обладнанні, відсталіх технологіях, з недостатньою організацією виробництва й управління. Головними типами підприємств галузі є м'ясокомбінати, у яких поєднують первинну і вторинну переробку м'яса. У структурі їхньої продукції — м'ясо, ковбаси, консерви і м'ясні напівфабрикати. Поряд з ними працюють також м'ясопереробні заводи, ковбасні фабрики, які виробляють товарну продукцію з м'яса, що надходить від населення. Заготівлею худоби у населення займаються також підприємства споживчої кооперації, які мають невеликі переробні підприємства і ковбасні цехи. На частку м'ясо-

комбінатів потужністю 70-100 т м'яса за зміну припадає тільки 20% виробництва всієї м'ясної продукції, решту виробляють на малих і середніх підприємствах. Як уже зазначалося, м'ясокомбінати та великі підприємства м'ясної промисловості зосереджені переважно в містах, а елементарні м'ясопромислові територіальні системи сформувались у приміських зонах у складі великих м'ясокомбінатів, які є їхніми інтеграторами, та господарств постачальників сировини. Через процеси інтеграції, комплексування, кооперування і комбінування сформувалися ското- і свиновідгодівельні комплекси, до складу яких входили спеціалізовані ферми з вирощування і відгодівлі великої рогатої худоби і свиней. Унаслідок реформування колгоспів, радгоспів та міжгосподарських підприємств усе тваринництво перейшло у приватний сектор і, цілком природно, не може компенсувати зменшення його поголів'я громадському секторі.

Головні проблеми м'ясопродуктового підкомплексу — це дуже великі деструктивні зміни в його розвитку. Насамперед потрібно назвати великі диспропорції між виробничими потужностями переробних підприємств і наявними сировинними ресурсами, між розвитком тваринництва і кормовиробництва. Отже, головним у розвитку м'ясопродуктового підкомплексу повинно бути збалансування усіх його галузей і складових частин.

До негативних явищ у м'ясопродуктовому підкомплексі належить вкрай недосконала структура м'ясних ресурсів, надмірно висока питома вага яловичини і дуже низька — свинини, баранини і курятини. Тому у наступні роки необхідно докорінно поліпшити кормову базу шляхом збільшення виробництва польових, лукопасовищних і промислових кормів, збалансування їх за кількістю і якістю білка та інших мікроелементів, розширення площі пасовищ та їхнього корінного поліпшення, і насамперед для випасу великої рогатої худоби і овець, що сприятиме зростанню їхнього поголів'я. Водночас треба поглиблювати спеціалізацію господарств на м'ясному скотарстві, свинарстві і птахівництві,

значно підвищити питому вагу свинарства і птахівництва у м'ясних ресурсах.

Висновок. Основною метою першочергових заходів уряду повинно стати збільшення місткості ринку м'ясопродуктів. Тому державі слід зацікавити сільськогосподарські підприємства у розвитку тваринницьких комплексів. Це потребує проведення виваженої економічної політики, метою якої повинно стати створення висококонкурентного виробництва і забезпечення населення України високоякісними продуктами харчування.

Враховуючи нинішній стан справ у галузі тваринництва необхідно розв'язати такі важливі проблеми:

- удосконалення цінового механізму на продукцію тваринництва;
- забезпечення своєчасної виплати коштів виробникам тваринницької продукції;
- поглиблення інтеграції цієї галузі з переробними підприємствами;
- державне гарантування рівноправного розвитку тваринництва в господарствах усіх форм власності;
- створення досконалої системи сільськогосподарських ринків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Статистичний щорічник "Сільське господарство України за 2004 рік". - К.: Державний комітет статистики України, 2005.
2. Статистичний щорічник Миколаївської області за 2005 рік. – Миколаїв, 2006.
3. Галич О.А. Управління конкурентоздатністю тваринницького продуктового підкомплексу в ринкових умовах // Регіональні перспективи. – 2004. – № 3-5 (40-42). - С. 259-264.
4. Мазуренко О.В. Стан і напрями розвитку м'ясопродуктового підкомплексу в Україні // Економіка АПК. – 2002. – № 8. – С.59-65
5. Місюк М.В. Регіональний вибір напрямів відродження свинарства // Економіка АПК. – 2000. – №10. – С.39-41
6. <http://www.minagro.gov.ua>